

a promítla se do návrhů v *Bílé knize* (2001), které nabyly závazné podoby ve školském zákoně z roku 2004 s účinností od 1. ledna 2005.¹² Jednalo se zejména o legislativní ukotvení vlastního hodnocení školy, které bylo vymezeno jako relevantní hodnocení školy vedle hodnocení externího Českou školní inspekcí.¹³ Mělo se zaměřovat

- a) na cíle, které si škola stanovila v koncepčním záměru rozvoje školy a ve školním vzdělávacím programu, jejich reálnost, stupeň důležitosti,
- b) na posouzení, jakým způsobem škola cíle plní, s přihlédnutím k dalším cílům uvedeným zejména v rámcovém vzdělávacím programu a odpovídajících právních předpisech,
- c) na podmínky ke vzdělávání, průběh vzdělávání, podporu žáků ze strany školy, spolupráci s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání a výsledky vzdělávání žáků (v případě středních škol a vyšších odborných škol také uplatnitelnost absolventů na trhu práce), dále na řízení školy, kvalitu personální práce, kvalitu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům, včetně návrhů příslušných opatření,
- d) na účinnost opatření obsažených v předchozím vlastním hodnocení.

Možnost hodnotit školy byla přiznána i zřizovatelům za podmínky, že předem zveřejní kritéria, podle kterých chtějí své školy hodnotit. Zpráva o vlastním hodnocení školy se dle školského zákona z roku 2004 stala součástí povinné dokumentace školy. Z vlastního hodnocení školy vycházela dle zákona též Česká školní inspekce při svém hodnocení a promítlo se i do každoročně vytvářené veřejně přístupné výroční zprávy o činnosti školy.

Na povinnost realizovat vlastní hodnocení byly české školy připraveny různě. Byly zde školy, které uvedené změny očekávaly, byly pro ně legalizováním již probíhajících činností. Jejich ředitelé a učitelé se často setkávali v asociacích „aktivních“ škol a začali autoevaluaci realizovat dříve, než byla uzákoněna v podobě vlastního hodnocení školy. Jednalo se o školy, které chápaly autoevaluaci jako nezbytnou součást své činnosti, bez které si nedokázaly představit zvyšování své kvality. Tyto školy prováděly například SWOT¹⁴ analýzy, dotazníková šetření mezi žáky, rodiči a učiteli, vymýšlely systémy hospitací tak, aby poskytly maximum informací o kvalitě výuky a podobně. Na opačném pólu spektra byly školy, které nabízenou autonomii nepřijaly, resp. v prvcích, jako jsou školní vzdělávací programy a zpráva o vlastním hodnocení školy, viděly jen další zbytečnou administrativu, a tedy nesmyslnou zátěž. Tyto školy vytvářely zmiňované dokumenty jen formálně, aby vyhověly požadovaným kontrolovatelným požadavkům. Mezi těmito extrémními póly se nacházela celá řada škol, které byly ochotny myšlenku vlastního hodnocení přijmout, ale nevěděly, jak ji v praxi provádět.

Vzhledem k tomu, že pro funkčnost uzákoněných příležitostí a povinností nebyl vytvořen podpůrný systém, došlo záhy k tomu, že požadavek provádět vlastní hodnocení školy byl prohlášen za zbytečnou administrativní zátěž školy, a změnou školského zákona z roku 2011 (nabyla účinnosti 1. ledna 2012) byla povinnost vypracovávat autoevaluační zprávy zrušena.

¹² Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³ V Bílé knize byl přístup k hodnocení škol navržen takto: „V decentralizovaném systému se značně posiluje význam evaluace – hodnocení nejen práce jednotlivých žáků, ale i celé školy a celé vzdělávací soustavy. Vyšší míru samostatnosti škol v rozhodování je nutné vyvážit systematickým hodnocením dosažených výsledků, aby byla zajištěna jejich kvalita i efektivita. Existující vnější evaluace ČŠI bude doplněna vnitřní evaluací školy, sebereflexí úsilí o změnu a dosažení vysoké kvality. Bude vycházet ze směrnic (metodiky, kritérií a standardů) vypracovaných pod vedením ČŠI.“

¹⁴ Analýza silných a slabých stránek, z anglického Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threads.